

31. Aan het sterfbed van Jakob

Kon het nog groter, nog mooier, nog beter, voor Jozef? Welk een diepte van ellende had hij gekend. Wat een twijfels. En zie hem nu daar: onderkoning van Egypte; een gevierd vorst die het volk door zijn van God verkregen wijsheid behoedde voor de hongersnood.

Wat een geluk om zijn hele familie, al het nageslacht van Jakob om zich heen te hebben. Ze hadden verwacht elkaar nooit meer terug te zien. Maar zie nu: wat een vreugdevol bestaan moet het voor hen geweest zijn daar in Egypte. Wat had Jozef nog meer te wensen?

En toch; ik denk dat het hoogtepunt van Jozefs leven nog komen moest. Het hoogtepunt kwam daar aan het sterfbed van zijn vader. Een merkwaardige plaats om van een hoogtepunt te spreken, zou je zeggen. Misschien wel, maar in het leven van Gods kinderen liggen de dingen allemaal zo anders. Wat deed al de rijkdom van Egypte er toe voor Jozef? Wat al de roem bij de mensen? Nee, in Egypte waren Jakob en zijn zonen niet thuis. Dat was niet het land waar God van had gesproken toen hun vader Abraham uittoog uit zijn vaderland op weg naar het beloofde land. In die belofte, die God aan Abraham gedaan had, leefden de gelovige nakomelingen van de oude aartsvader. Geen rijkdom en roem die hun die zalige zegen konden doen vergeten.

Gods zegen, die was belangrijk! En wel het allerbelangrijkste. We zullen voordat we verder gaan die zegen vanaf Abraham eerst eens volgen in de Bijbel.

De eerste keer dat we ervan lezen is in Genesis 12. God begon iets nieuws. Hij wilde Zijn Naam bekend maken en bevestigen in een geslacht dat uit zou groeien tot een heel volk. God sprak tot Abraham, nadat Hij hem geboden had op reis te gaan: 'En Ik zal u tot een groot volk maken, en u *zegenen*, en uw naam groot maken, en wees een zegen. En Ik zal zegenen, die u zegenen, en vervloeken, die u vloekt; en in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden.' (Gen. 12:2, 3).

Vele jaren later, toen Abraham nooit meer verwachtte een zoon te zullen krijgen, leidde God hem uit zijn tent naar buiten om naar de prachtige sterrenhemel te kijken en zei tot hem: 'Zie nu op naar de hemel, en tel de

sterren, indien gij ze tellen kunt; en Hij zeide tot hem: Zo zal uw zaad zijn!' (Gen 15:5).

En iets verder: 'Ten zelfden dage maakte de HEERE een verbond met Abram, zeggende: Aan uw zaad heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af, tot aan die grote rivier, de rivier Frath.' (Gen. 15:18). In Genesis 17 lezen we opnieuw hoe God aan Abraham verscheen: 'Als nu Abraham negen en negentig jaren oud was, zo verscheen de HEERE aan Abram, en zei tot hem: Ik ben God de Almachtige! Wandel voor Mijn aangezicht en zijt oprecht! En Ik zal Mijn verbond stellen tussen Mij en tussen u, en Ik zal u gans zeer vermenigvuldigen. Toen viel Abraham op zijn aangezicht, en God sprak met hem zeggende: Mij aangaande, zie, Mijn verbond is met u; en gij zult tot een vader van menigte der volken worden. En uw naam zal niet meer genoemd worden Abram; maar uw naam zal wezen Abraham; want Ik heb u gesteld tot een vader van menigte der volken. En Ik zal u gans zeer vruchtbaar maken, en Ik zal u tot volken stellen, en koningen zullen uit u voortkomen. En Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u, en tussen uw zaad na u in hun geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God, en uw zaad na u. En Ik zal u en uw zaad na u, het land uwer vreemdelingschappen geve, het gehele land Kanaän, tot eeuwige bezitting; en Ik zal hun tot een God zijn.' (Gen. 17:1-8).

In deze zegen aan Abraham lopen twee beloften als een rode draad door elkaar. De belofte van het land en de belofte om tot een groot volk te zullen worden.

Toen het zaad gekomen was waardoor God deze beloften aan Abraham zou gaan bevestigen, namelijk Izak, krijgt Abraham de opdracht om zijn zoon te gaan offeren op Moria. We hebben het er al eerder over gehad. Izak is hier een heel mooi beeld van de dood en de opstanding van de Heere Jezus Christus. En door een zo grote gehoorzaamheid in het geloof werd Abraham opnieuw gezegend: 'Ik zweer bij Mijzelf, spreekt de HEERE; daarom dat gij deze zaak gedaan hebt, en uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt; voorzeker zal Ik u grotelijks *zegenen*, en uw zaad zeer vermenigvuldigen, als de sterren van de hemel, en als het zand dat aan de oever van de zee is; en uw zaad zal de poort van zijn vijanden erfelijk bezitten. En in uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde, naardien gij Mijn stem gehoorzaam zijt geweest.' (Gen. 22:16-18).

‘In uw zaad’. Voor Abraham kon dat dus, naar Gods Woord, niets anders betekenen, dan ‘in Izak, en zijn nageslacht’. En inderdaad zien we dat God Zijn beloften, na Abrahams dood, aan Izak herhaalde. Toen er een grote hongersnood kwam in het land waar Izak woonde, vertrok hij naar de Filistijnen te Gerar. En toen verscheen de HEERE ook aan hem, zoals Hij was verschenen aan zijn vader Abraham. ‘En de HEERE verscheen hem en zei: trek niet af naar Egypte; woon in het land, dat Ik u aanzeggen zal. Woon als vreemdeling in dat land, en Ik zal met u zijn, en zal u *zegenen*. Want aan u en uw zaad zal Ik al deze landen geven, en Ik zal de eed bevestigen, die Ik Abraham uw vader gezworen heb. En Ik zal uw zaad vermenigvuldigen, als de sterren van de hemel, en zal aan uw zaad al deze landen geven; en in uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde, daarom dat Abraham Mijn stem gehoorzaam geweest is, en heeft onderhouden Mijn bevel, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten.’ (Gen. 26:2-5).

Zie je ook hier weer: Ik zal al deze landen geven, en Ik zal uw zaad vermenigvuldigen? De rode draad zet zich voort in de belofte aan Izak. En toen Izak oud geworden was, kwam de tijd om zijn eigen zonen te zegenen. Door list en bedrog verkreeg Jakob de zegen van de eerstgeboorte. (Gen. 27:28-29). En toen Jakob dan zijn leven niet meer zeker was vanwege de woede van Ezau, zond Izak hem weg naar Paddan-Aran. En hij zond hem weg met de zegen van Abraham! ‘En Izak riep Jakob, en *zegende* hem; en gebod hem, en zei tot hem: neem geen vrouw van de dochters van Kanaän. Maak u op, ga naar Paddan-Aram, ten huize van Bethuël, de vader van uw moeder, en neem u van daar een vrouw, van de dochters van Laban, uwer moeders broeder. En God almachtig *zegene* u, en make u vruchtbaar, en vermenigvuldige u, dat gij tot een hoop volken wordt. En Hij geve u de zegen van Abraham; aan u, en uw zaad met u, opdat gij erfelijk bezit het land van uw vreemdelingschappen, hetwelk God aan Abraham gegeven heeft.’ (Gen. 28:1-4). Zie ook hier weer: het land, en een talrijk nageslacht.

Het bleef niet bij de woorden van Izak. God verscheen ook Persoonlijk aan Jakob, toen hij op weg ging. ‘En ziet, de HEERE stond op dezelve [ladder] en zei: Ik ben de HEERE, de God van uw vader Abraham, en de God van Izak; dit land, waarop gij ligt te slapen, zal Ik aan u geven, en aan uw zaad. En uw zaad zal wezen als het stof der aarde, en gij zult uitbreken in menigte, westwaarts en oostwaarts, en noordwaarts en zuidwaarts; en in u, en in uw zaad zullen

alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.' (Gen. 28:13, 14). En ook toen hij weer terug kwam: 'En God verscheen Jakob wederom, als hij van Paddan-Aram gekomen was; en Hij zegende hem. En God zei tot hem: Uw naam is Jakob, uw naam zal voortaan niet Jakob genoemd worden, maar Israël zal uw naam zijn; en Hij noemde zijn naam Israël. Voorts zei God tot hem: Ik ben God de Almachtige! Wees vruchtbaar, en vermenigvuldig! Een volk, ja, een hoop der volken zal uit u worden, en koningen zullen uit uw lenden voortkomen. En dit land, dat Ik aan Abraham en Izak gegeven heb, dat zal Ik u geven; en aan uw zaad na u zal Ik dit land geven.' (Gen. 35:9-12). En opnieuw hoor je hierin de belofte van het land en een talrijk nageslacht. Hoe belangrijk was, en is, die zegen in het nageslacht van Abraham!

Nu was Jakob oud en ziek geworden en hij wist dat hij spoedig zou sterven. Toen kwamen Jozef en zijn twee zonen, Manasse en Efraïm tot hem. Het eerste wat Jakob deed is hun die zegen, die zo belangrijk was geworden, in herinnering roepen. 'En men boodschapte Jakob, en men zei: Zie uw zoon Jozef komt tot u! Zo versterkte zich Israël, en zat op het bed. Daarna zei Jakob tot Jozef: God de Almachtige, is mij verschenen te Luz, in het land Kanaän, en hij heeft mij gezegend; en Hij heeft tot mij gezegd: Zie, Ik zal u vruchtbaar maken, en u vermenigvuldigen, en u tot een hoop van volken stellen; en Ik zal aan uw zaad na u dit land tot een eeuwige bezitting geven.' (Gen. 48:2-4). Toen begon Jakob te spreken van de twee zonen van Jozef. 'Nu dan, uw twee zonen, die u in Egypteland geboren waren, eer ik in Egypte tot u gekomen ben, zijn mijne; Efraïm en Manasse zullen mijne zijn, als Ruben en Simeon.' (Gen. 48:5).

Nu begin je misschien ook het belang van dit moment en voor Jozef te zien. Jozefs zonen zullen die van Jakob zijn als Ruben en Simeon. Efraïm en Manasse; en let nu al op de volgorde: hoewel Manasse de oudste was, wordt Efraïm eerst genoemd; zij zullen op een bijzondere wijze de plaats van Ruben en Simeon innemen! Je weet, Ruben was de eerstgeborene. Maar net zoals Ezau zijn eerstgeboorte verkwanselde aan Jakob, zo verliest ook Ruben zijn eerstgeboorte en gaat het over op Jozef. En bij die eerstgeboorte hoorde die bijzondere belofte die al sinds Abraham door de geslachten werkte.

De reden waarom Jozef de eerstgeboorte kreeg lezen we in een heel ander gedeelte van de Bijbel. 'De kinderen van Ruben nu, de eerstgeborene van

Israël; (want hij was de eerstgeborene; maar omdat hij zijns vaders bed ontheiligd had, werd zijn eerstgeboorte gegeven aan de kinderen van Jozef, de zoon van Israël; doch niet alzo, dat hij zich in het geslachtsregister naar de eerstgeboorte rekenen mocht; want Juda werd machtig onder zijn broederen, en die tot een voorganger was, was uit hem; doch de eerstgeboorte was van Jozef.) De kinderen van Ruben, de eerstgeborene van Israël, zijn Hanoch en Pallu, Hezron en Charmi' (1 Kron. 5:1). De gebeurtenis waar naar verwezen wordt vind je in Genesis 35:22. 'En het geschiedde, als Israël in dat land woonde, dat Ruben heenging, en lag bij Bilha, zijns vaders bijvrouw. En Israël hoorde het.'

Israël hoorde het! En hij was het niet vergeten. Daarom ging de zegen van de eerstgeboorte over op een ander. Maar waarom op Jozef? Waarom niet op een van de andere zonen van Jakob? Misschien is het omdat de Jozef de eerstgeborene was van Jakobs andere vrouw, Rachel. Uiteindelijk is zij altijd zijn meest geliefde vrouw gebleven; en Jozef en Benjamin zijn meest geliefde kinderen.

Voorafgaande aan die akelige daad van Ruben lezen we dat Rachel stierf: 'Alzo stierf Rachel; en zij werd begraven aan de weg naar Efrath, hetwelk is Bethlehem. En Jakob richtte een gedenkteken op boven haar graf, dit is het gedenkteken boven Rachels graf tot op deze dag.' (Gen. 35:19, 20).

Onmiddellijk nadat Jakob de woorden 'Efraïm en Manasse zullen mijne zijn, als Ruben en Simeon' gesproken had, sprak hij ook weer over de dood van Rachel: 'Toen ik nu van Paddan kwam, zo is Rachel bij mij gestorven in het land Kanaän, op de weg, als het nog een kleine streek lands was, om tot Efrath te komen; en ik begroef haar aldaar aan de weg van Efrath, welke is Bethlehem.' (Gen. 48:7).

Jakob zelf bracht de gebeurtenissen samen: de dood van Rachel, de zonde van Ruben, en de verplaatsing van de eerstgeboorte van Ruben naar Jozef.

Wat hield die zegen van de eerstgeboorte in? Je kunt het haast al raden. Het had alles te maken met de zegen waarmee het allemaal begonnen was in Abrahams leven: 'En hij zegende Jozef, en zei: De God, voor Wiens aangezicht mijn vaders, Abraham en Izak gewandeld hebben, die God, Die mij gevoed heeft, van dat ik was, tot op deze dag; Die Engel, Die mij verlost heeft van alle kwaad, zegene deze jongeren, en dat in hen mijn naam genoemd worde, en

de naam mijner vaderen, Abraham en Izak, en dat zij vermenigvuldigen als vissen in menigte, in het midden van het land!' (Gen. 48:16).

Talrijk worden in het midden van het land. In welk land? In Egypte? Welnee, natuurlijk niet. Jakob geloofde vast en zeker dat God Zijn belofte aan zijn nageslacht waar zou maken. Zij zouden terugkeren naar Kanaän. En de zegen die Jozef verwierf was een talrijk nageslacht in het beloofde land. 'Daarna zei Israël tot Jozef: Zie, ik sterf; maar God zal met ulieden wezen, en Hij zal u weder brengen in het land van uw vaderen.' (Gen. 48:21).

Je vindt misschien dat we nu wel wat erg lang hebben stilgestaan bij de zegen van Abraham, en Izak en Jakob. Dat is misschien wel zo, maar bedenk dat het een uiterst belangrijk gegeven in de Bijbel is. De zegen is nog niet uitgewerkt, en de belofte is nog niet vervuld. Dat volk, dat nageslacht van Jakob, heeft nog een grote toekomst. En jij zult je Bijbel nooit begrijpen, als je niet een even grote waarde hecht aan de zegen en belofte van God aan Abraham en Izak en Jakob, als dat zij dat zelf deden.

Het leek of voor Jozef alles bereikt was daar in Egypte. Wat kon hij nog meer wensen? Roem, rijkdom, een glanzende carrière en gelukkige familieomstandigheden waren zijn deel. Wat was er nog meer te wensen? Gods Woord. Gods belofte. Gods zegen.

Heeft dat een weerklank in je eigen hart? Is ook jou niet alle rijkdom hol en leeg zonder Gods belofte in Christus Jezus, de Heere?